

Research Paper

Identifying and Prioritizing Effective Management Solutions for Banking Facilities in the Development of Makrān Coasts¹

Mohammad Shakori Rād², Abdolaziz Abtin^{*2}, Mohammad Aslam Hossienbor²

1. Master of marine business management, Department of Business management, Faculty of Management and humanities, Chabahar Maritime University, Chabahar, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Business Management, Faculty of Management and Humanities, Chabahar Maritime University, Chabahar, Iran.

 DOI: 10.22124/GSCAJ.2024.25447.1268

Received: 2023/09/09

Accepted: 2023/12/3

Abstract

Nowadays, maritime coasts are one of the most effective and important tools for the development and growth of transit, transportation, and foreign trade. The Makrān coast in southeastern part of Iran has a very suitable location to achieve the aforementioned goals for the country. To achieve this goal, effective management of financial resources and facilities to carry out various types of projects plays a fundamental role. Therefore, the main objective of this research was to investigate the effective management strategies for banking facilities in the development of the Makrān coast. The research was applied in terms of its objective and descriptive survey in terms of method. To identify solutions, by reviewing theoretical literature and previous studies, as well as conducting preliminary interviews with several financial experts and banking specialists, three categories of strategies were identified: supervisory, participatory, and intra-organizational. To compare the strategies, a questionnaire was designed using the Analytic Hierarchy Process (AHP) method and was distributed among 20 banking experts and investors. The strategies were pairwise compared based on three criteria: acceptance, feasibility, and comprehensiveness. The findings showed that, according to the participants, participatory strategies with a weight of 0.610, intra-organizational strategies with a weight of 0.285, and supervisory strategies with a weight of 0.106, respectively, were the most effective banking facility management strategies for the development of the Makrān coast.

Keywords: Banking Facilities, Makrān Coast, Supervisory Strategies, Participatory Strategies, Intra-organizational Strategies.

Highlight

- By conducting this research, one of the ways to reach the hidden treasure of the Oman Sea, which is the development and prosperity of the Makrān coast in different dimensions, was clarified.
- The results would assist planners and policymakers involved in the development of the Makrān coasts in more effectively managing allocated and granted resources for the region's development.

Extended Abstract

Introduction

The coasts of Makrān stretch from the east of Bandar Abbas to the border of Iran in the southwest of Pakistan, this region is of great importance due to its great potential and special geographical location. In addition to its unique natural attractions, the region is also geopolitically unique. Its proximity to the borders of the Indian subcontinent and the Sea of Oman has enhanced its value from various political, military, economic, and other perspectives, making it known as the "hidden treasure" of Iran. Therefore, its development is necessary for the country. Additionally, in Iran's economy, the banking system plays a crucial role in financing investment projects by granting loans to various economic sectors. The development of the Makrān coasts would progress slowly without

¹. This article is derived from the first author's MA thesis titled "Examining the Effectiveness of Banking Facilities for the Development of the Makrān Coasts," defended at Chabahar Maritime University under the supervision of the second author.

* **Corresponding Author:** abtin@cmu.ac.ir

the cooperation and participation of the banking system. However, any misallocation of these loans and failure to invest in the intended locations could prevent the achievement of the main objective of such facilities, which is to boost production. This could become a serious challenge for the country's banking sector and disrupt its efficiency.

Methodology

The research was applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of method. The statistical population of this research included banking and investment specialists, mainly managers and experts of active banks and investors in Makrān region. Due to the specialization of the research subject, judgmental sampling method has been used to select the sample. By reviewing the theoretical literature and the background of the research, as well as conducting preliminary interviews with a number of experts, thirteen strategies were identified in the form of three categories: supervisory, participatory, and intra-organizational. Finally, by designing a pairwise comparison questionnaire, each of the strategies and sub-indicators of each strategy have been compared by sample. The validity of questionnaire was determined through logical and content validity. The validity of the strategies was confirmed by the opinion of a number of university professors and banking experts in the form of a Delphi panel. Data were analyzed through Analytical Hierarchy Process (AHP), in a way that the inconsistency rate can determine the reliability or validity of the test. The overall inconsistency rate of the research was 0.04, which is less than 0.1, so the results are reliable.

Results and discussion

The data collected through the questionnaire were analyzed using the Hierarchical Analysis technique using the 11th version of the Expert Choice software. In this research thirteen strategies were identified in the form of three categories: supervisory, participatory, and intra-organizational. Among the criteria, the feasibility of the solution was chosen as the most important criterion with a weighted value of 0.564 and the acceptance criterion with a weighted value of 0.169 was chosen as the least important strategy. Based on all three criteria, participatory strategy (participation in profit or investment) was the most preferred choice in the effective management of banking facilities in the direction of the development of Makrān coasts with a weighted value of 0.703, 0.606 and 0.571 respectively. Also intra-organizational strategies were in second rank with a weight of 0.285, and supervisory strategy in third rank with a weight of 0.106.

Conclusion

The development of financial markets and the increase of foreign investment are among the most important factors influencing economic growth. In Iran, due to the deficiencies and shortcomings of the capital market on one hand, and the existence of sanctions on the other, financing investment projects through these two avenues is challenging. Consequently, banking systems and the loans and credits they provide have become one of the most important means of financing investment projects. Experiences indicated that, in some cases, recipients of loans from banking systems have used the funds in places other than where they were intended to be utilized. This not only leads to the halt of investment projects and ultimately reduces economic prosperity but also poses serious challenges for banks in managing the loans they have granted. The Makrān coasts stretch from the east of Bandar Abbas to the border of Iran in the southwest of Pakistan. This region is of great importance due to its abundant capacities and unique geographical position. In addition to its unparalleled natural attractions, it is also geopolitically unique. Its proximity to the borders of the Indian subcontinent and the Sea of Oman has increased the region's value from various political, military, economic, and other perspectives, making it known as Iran's hidden treasure. Therefore, the development of the Makrān coasts is inevitable, regardless of the current situation; the only uncertainty lies in the timing of its occurrence. The specific conditions of the region can either facilitate or slow down this process. One of the most important ways to finance the development projects of the Makrān coasts, considering the aforementioned factors, would be the loans provided by the banking system, making this hidden treasure accessible. Thus, effective management of the banking facilities granted to the development projects of the Makrān coasts can be a significant step.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgment

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

Citation:

Shakori Rād, M., Abtin, A., Aslam Hossienbor, M. (2024). Identifying and Prioritizing Effective Management Solutions for Banking Facilities in the Development of Makrān Coasts. *Geographical Studies of Coastal Areas Journal*, 5(3), pp. 77-93. DOI:10.22124/GSCAJ.2024.25447.1268

Copyrights:

Copyright for this article are retained by the author(s), with publication rights granted to *Geographical studies of Coastal Areas Journal*. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران^۱

محمد شکوری‌راد^۱، عبدالعزیز آبتین*^۲، محمد اسلم حسین‌بر^۲

۱. کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دریایی و کارشناس ارشد مسائل بانکی دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار، چابهار، ایران.
۲. استادیار گروه مدیریت بازرگانی دریایی، دانشکده مدیریت و علوم انسانی، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار، چابهار، ایران.

doi DOI: 10.22124/GSCAJ.2024.25447.1268

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۰۴

چکیده

امروزه، سواحل دریای یکی از موثرترین و مهمترین ابزارهای توسعه و رشد ترانزیت، حمل و نقل و تجارت خارجی هستند. سواحل مکران در جنوب شرق ایران دارای موقعیت بسیار مناسب جهت تحقق اهداف فوق برای کشور می‌باشند. برای رسیدن به این هدف، مدیریت اثربخش منابع مالی و تسهیلات به منظور انجام انواع مختلف پروژه‌ها، نقش اساسی ایفا می‌کند. بر این اساس هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی راهکارهای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران می‌باشد. تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا توصیفی پیمایشی می‌باشد. به منظور شناسایی راهکارها، با بررسی ادبیات نظری و پیشینه تحقیق و انجام مصاحبه‌های مقدماتی با تعدادی از متخصصین امور مالی و کارشناسان بانکی، سه دسته راهکارهای نظارتی، مشارکتی و درون‌سازمانی شناسایی و به منظور مقایسه راهکارها، با روش تحلیل سلسله مراتبی پرسشنامه‌ای طراحی و در اختیار بیست نفر از نمونه آماری شامل متخصصین بانکی و سرمایه‌گذاران قرار داده شد. راهکارها بر اساس سه معیار پذیرش، قابلیت اجرا و فراگیری به صورت زوجی با هم مقایسه شده‌اند. یافته‌ها نشان‌دهنده آن است که از نظر مشارکت‌کنندگان در تحقیق حاضر به ترتیب راهکارهای مشارکتی با وزن ۰/۶۱۰، راهکارهای درون‌سازمانی با وزن ۰/۲۸۵ و راهکارهای نظارتی با مقدار وزن ۰/۱۰۶ به ترتیب، راهکارهای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران انتخاب شده‌اند.

واژگان کلیدی: تسهیلات بانکی، سواحل مکران، راهکارهای نظارتی، راهکارهای مشارکتی، راهکارهای درون‌سازمانی.

نکات برجسته:

- با انجام این پژوهش، یکی از راه‌های دستیابی به گنج پنهان دریای عمان که همان توسعه و آبادانی سواحل مکران در ابعاد مختلف می‌باشد، مشخص و شفاف‌تر خواهد شد.
- به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران توسعه سواحل مکران، در مدیریت موثرتر منابع اعطایی و تخصیصی برای توسعه سواحل مکران کمک خواهد نمود.

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد نویسنده اول با عنوان بررسی راهکارهای اثربخشی تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران می‌باشد که در دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار به وسیله نویسنده نخست با راهنمایی نویسنده دوم در دانشگاه دفاع شده است.

* نویسنده مسئول: abtin@cmu.ac.ir

۱. مقدمه

رشد و توسعه پایدار عمده‌ترین آرمان اقتصادی هر کشوری است و مهمترین معیار تعیین و اندازه‌گیری رشد اقتصادی، رشد تولید ناخالص داخلی و محرک اصلی تولید، میزان سرمایه‌گذاری است، لذا اقتصاددانان همواره بر خود فرض دانسته‌اند شرایطی که مردم را به پس‌انداز و در نهایت، به انجام سرمایه‌گذاری سوق می‌دهد در هر زمان و مکانی مورد بررسی قرار دهند (سلیمی فر و قوی، ۱۳۸۱). سواحل مکران از شرق بندرعباس تا مرز ایران در جنوب غربی پاکستان کشیده شده است، این منطقه با دارا بودن ظرفیت‌های فراوان و موقعیت جغرافیایی ویژه از اهمیت بالایی برخوردار است. زیرا علاوه بر جاذبه‌های طبیعی بی نظیر، از نظر ژئوپلیتیکی نیز منحصر به فرد است و مجاورت با مرزهای شبه‌قاره هند و دریای عمان از جنبه‌های مختلف سیاسی، نظامی، اقتصادی و... این منطقه را بیش‌ازپیش ارزشمند کرده است به طوری که به عنوان گنج نهفته ایران شناخته می‌شود. اهمیت دریای مکران از نظر اقتصادی و منابع طبیعی، مسلم بوده و از سده پانزدهم میلادی مورد توجه کشورهای استعماری جهان قرار داشته است (نامی و محمدپور، ۱۳۹۰). این سواحل از مهمترین چهارراه‌های کریدور جنوبی تجارت جهانی می‌باشد که به سبب شرایط استراتژیک خود و دستیابی به آب‌های آزاد بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در مبادلات بین ایران و سایر نقاط دنیا دارد. به عقیده کارشناسان، با راه‌اندازی کامل این مسیر کشورهای آسیایی و اروپایی می‌توانند در مسیر کریدور شمال- جنوب کالای خود را با سرعتی حدود دو برابر در مقایسه با مسیر کانال سوئز مبادله کنند (صدرانیا و رنجبر حیدری، ۱۳۹۸).

منطقه مکران همواره از گذشته دور به دلایل ذکر شده در بالا مورد توجه اندیشمندان توسعه بوده است. بنابراین به زبان ساده‌تر توسعه سواحل مکران جدای از وضعیت زمانی امری حتمی است، یعنی فقط زمان وقوع آن نامشخص است شرایط خاص منطقه می‌تواند مسیر را هموارتر یا کندتر، کند از طرف دیگر نظریه اقتضایی در تئوری‌های مدیریت و اقتصاد بیان می‌دارد که نمی‌توان یک نسخه واحد برای تمام موضوعات پیچیده بلکه بر اساس شرایط و عامل‌های تاثیر گذار در هر موقعیت، باید برنامه‌ای خاص برای هر موقعیت طراحی نمود و بکار بست (آبتین، ۱۴۰۱).

در بندهای ۳، ۱۰ و ۱۱ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۲، بر به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور اشاره شده است. در بند ۲۱ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، نیز بر توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار- خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران اشاره شده که در مواد ۲، ۱۰۰ و ۱۱۱ قانون برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶) به صراحت به توسعه سواحل مکران اشاره شده است. مجلس شورای اسلامی نیز در سال ۱۳۹۵ «سازمان توسعه سواحل مکران» را به عنوان سازمانی توسعه‌ای به تصویب رساند، موضوعی که با توجه به تجربه‌های ناموفق مشابه در کشور همچون سازمان عمران سیستان با مخالفت‌هایی در مجموعه دولت مواجه شد و سرانجام در سال ۱۳۹۸ هیئت دولت «شورای توسعه سواحل مکران» را به تصویب رساند (صدرانیا و رنجبر حیدری، ۱۳۹۸). به‌رغم همه این ضرورت‌ها، اهمیت فوق‌العاده‌ای که یاد شد و سیاست‌گذاری‌ها و قوانین وضع‌گردیده، مشاهدات میدانی منطقه مکران پیشرفت بسیار کم پروژه‌های تعریف‌شده برای توسعه سواحل مکران را در طول سال‌ها نشان می‌دهد که با توجه به مدت‌زمان طی شده می‌توان گفت پیشرفت چندانی نداشته است. این درحالی است که دیگر کشورهای ساحلی دریای عمان (سلطان‌نشین عمان و پاکستان) توجه خود را به توسعه بنادر ساحلی در دریای عمان معطوف کرده و تلاش دارند وزن ژئوپلیتیک خود را افزایش دهند. همچنین، قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای (هند و چین و روسیه) برای ایجاد بستری جهت حضور در این منطقه سرمایه‌گذاری در کشورهای ساحلی این دریا را در دستور کار خود قرار داده‌اند. از این‌رو، تداوم کم‌توجهی ایران به این سواحل می‌تواند ایران را از قرارگرفتن در مسیرهای ترانزیتی دور کرده و بر وزن ژئوپلیتیک آن تاثیر منفی بگذارد (آل احمد و همکاران، ۱۳۹۱).

در حالی که مزیت‌های ژئوپلیتیکی، اقتصادی، امنیتی، دسترسی، ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی سواحل مکران، ایران را به عنوان وزنه‌ای مهم در معادلات بین‌الملل مطرح نموده‌اند (یاراحمدی، ۱۳۹۵). برای بهره‌مندی از این مزیت‌ها، تامین منابع مالی مورد نیاز برای تکمیل پروژه‌ها و سرمایه‌گذاری امری لازم است. بانک‌ها به عنوان موسسات مالی نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد هر کشور داشته و فعالیت موثر و مطلوب آن‌ها می‌تواند در رشد اقتصادی و افزایش سطح کمی و کیفی تولیدات آن کشور موثر باشند (ابریشمی و همکاران، ۱۳۹۹).

در اقتصاد ایران نیز سیستم بانکی بیشترین نقش را در زمینه ایجاد موقعیت‌های سرمایه‌گذاری داشته است و از طریق ارائه تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی، منجر به رشد و توسعه در کشور شده‌اند (فتحی آقابابا و همکاران، ۱۳۹۹). تا آنجا که

بیش از ۸۰ درصد نیازهای مالی اقتصاد توسط بازار پول و سیستم بانکی تامین می‌گردد. این امر اهمیت نظام بانکی در رشد و توسعه اقتصاد ایران را به خوبی نمایان می‌سازد (ابریشمی و همکاران، ۱۳۹۹). توسعه سواحل مکران می‌تواند فرصت‌های سرمایه‌گذاری را در گستره وسیعی از بخش‌های کشاورزی و شیلات، گردشگری، حمل و نقل و ترانزیت، شهرسازی، نفت و گاز، پتروشیمی، صنعت، نیروگاه و آب شیرین کن و... فراهم آورد. تاکنون حدود مبلغ ۶۳ هزار میلیارد تومان اعتبار برای اجرای بیش از ۴۰ پروژه مهم عمرانی و زیربنایی سواحل مکران در حال هزینه شدن است. اما برای اینکه برنامه‌های توسعه سواحل مکران به صورت مناسبی به سمت اهداف تعیین شده حرکت کنند، مشارکت بخش بانکی با تخصیص تسهیلات مناسب می‌تواند نقش بسیار پررنگی در این مورد ایفا کند. بانک‌ها با سازمان‌دهی و هدایت دریافت‌ها و پرداخت‌ها، امر مبادلات تجاری و بازرگانی را تسهیل کرده و موجب رشد بازارها و به تبع آن، رشد و شکوفایی اقتصاد می‌گردند (ابروانی و همکاران، ۱۳۹۱).

بانک‌ها از طریق تخصیص تسهیلات لازم، نقش به‌سزایی در تامین مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری و در نتیجه تسریع رشد اقتصادی کشور ایفا می‌نمایند. اما انحراف در تسهیلات اعطایی و عدم سرمایه‌گذاری در مکان واقعی سبب می‌شود، هم توسعه و هم پیامدهای مثبت حاصل از آن نظیر اشتغال و رشد تولید محقق نشوند. بنابراین انحراف تسهیلات می‌تواند به عنوان چالشی جدی پیش روی بانکداری کشور قرار گرفته و کارآمدی نظام بانکداری کشور را مختل کند (سیدنورانی و همکاران، ۱۳۹۶).

همچنان که گزارش‌های مرکز پژوهش‌های مجلس در خصوص اثربخشی طرح اعطای تسهیلات به بنگاه‌های اقتصادی کوچک زودبازده و کارآفرین، سازمان بازرسی کل کشور، بانک مرکزی و گزارش عملکرد ۶ ساله برنامه چهارم توسعه، نشان می‌دهند پرداخت این تسهیلات در برخی موارد با اهداف تعیین شده در قانون برنامه چهارم توسعه مغایرت داشته و نتوانسته به رشد و توسعه این صنایع و به تبع آن رشد صادرات و اشتغال کمک کند و موجبات افزایش نقدینگی در اقتصاد و فعالیت‌های سفته‌بازی را فراهم کرده است. همچنین به طور میانگین حدود ۱۶ درصد طرح‌ها، صوری بوده و متقاضیان تسهیلات بنگاه‌های زودبازده، اساساً اقدام به ایجاد طرح نکرده و تسهیلات را در محل دیگری هزینه کرده‌اند. برخی پژوهش‌های علمی نیز نشان می‌دهند که تسهیلات تکلیفی و اجباری در ۱۴ سال اخیر باعث شده است منابع بانکها و تسهیلات اعطا شده، نهایتاً به تسهیلات معوق و غیرقابل پرداخت تبدیل شوند (طاهرپور و همکاران، ۱۳۹۸).

بنابراین از آنجایی که در اقتصاد ایران سیستم بانکی نقش بسیار مهمی در تامین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری از طریق ارائه تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی دارد، و طرح توسعه سواحل مکران بدون همکاری و مشارکت سیستم بانکی به کندی پیش خواهد رفت و حتی احتمال عدم تحقق آن نیز وجود دارد. از طرف دیگر برای اینکه تجربیات ناموفق قبلی در زمینه تخصیص تسهیلات بانکی به پروژه‌های کلان تکرار نشود باید سازوکارهای مدیریت موثر پرداخت تسهیلات به صورت جدی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرند. بر این اساس تحقیق حاضر به شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران می‌پردازد.

۲. مبانی نظری

نحوه تامین مالی و تهیه بودجه اجرایی لازم برای انجام پروژه‌های زیربنایی به منظور بهره‌برداری از محصولات و خدمات حاصل از آنها یکی از مهمترین چالش‌های پیش روی تمامی کشورها می‌باشد. بنابراین اندیشیدن راهکاری برای تامین منابع مالی مورد نیاز پروژه از مراحل اولیه برای اطمینان از به انجام رسیدن پروژه است (اسلامی و همکاران، ۱۳۸۸). حتی در کشورهای توسعه‌یافته مانند اعضای اتحادیه اروپا، غربال متقاضیان تسهیلات و انتخاب بهترین پروژه‌ها و گیرندگان تسهیلات مورد توجه می‌باشد. "انتخاب پروژه‌های با بهترین کیفیت که بهترین ارزش را ارائه می‌دهند" به صراحت در گزارش‌های رسمی و اسناد بالادستی تدوین شده در سازمانهای زیرمجموعه اتحادیه اروپا ذکر و مورد تاکید قرار گرفته است (سارتوری و همکاران، ۲۰۱۴).

در بسیاری از پروژه‌ها به دلیل مسایلی مانند حجم بالای سرمایه مورد نیاز، حساسیت بالای پروژه از نظر مسایل سیاسی، اقتصادی و امنیتی، عدم تمایل حضور خارجیان و سرمایه‌گذاری آنها، مساله تامین مالی مورد توجه مسوولین حکومتی قرار

می‌گیرد (برزگر، ۱۳۹۳). از حوزه‌های تشکیل دهنده‌ی نظام تامین مالی می‌توان به بانک، بازار سرمایه، بیمه، سرمایه‌گذاری خارجی و بودجه اشاره داشت (عبادی و گل محمدی، ۱۳۹۸). در اقتصاد ایران رایج‌ترین منابع تامین مالی از منابع خارج از بنگاه شامل تسهیلات بانکی، استقراض از بازارهای غیر رسمی، استفاده از منابع اختصاص یافته در قالب طرح‌های دولتی از قبیل وجوه اداره شده و صندوق توسعه ملی و همچنین استفاده از ابزارهای مالی رایج در بازار سرمایه یعنی انتشار سهام و اوراق بهادار هستند. یکی از منابع عمده تامین مالی کوتاه مدت در سطح خرد، استقراض و دریافت تسهیلات از بانک‌های تجاری است (نصیری و دارابی، ۱۳۹۸).

تسهیلات بانکی به عنوان یکی از پراهمیت‌ترین کارکرد بانک‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. همانگونه که هلپر^۱ و همکاران (۲۰۱۴) و کابالرو^۲ و همکاران (۲۰۱۳) بیان می‌کنند افزایش دسترسی به تسهیلات بانکی موجب افزایش سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در موجودی مواد و کالا، موجودی نقد می‌شود. بانک‌ها نیز سعی می‌کنند تا بتوانند در چارچوب حاکمیتی خاص خود، نظارت اثربخشی را بر تسهیلات اعطایی داشته باشند. زیرا یکی از مهمترین آسیب‌های حال حاضر در نظام بانکی، عدم مصرف صحیح تسهیلات اعطایی است که منجر به انحراف تسهیلات می‌شود و هرگونه ضعف و کوتاهی در این خصوص باعث بلوکه شدن منابع بزرگی از بانکها و کاهش سرعت پول می‌گردد (نیک قلب و همکاران، ۱۴۰۲). بنابراین بهینه‌سازی تسهیلات بانکی برای بانک‌ها و موسسات مالی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. زیرا از یک طرف رشد و توسعه سرمایه‌گذاری مهم‌ترین دلیل فعالیت بانک‌ها است و از طرفی دیگر اطمینان نداشتن از بازگشت سرمایه به بانک‌ها و مخاطرات بازگشت سرمایه، موسسات مالی و اعتباری را در زمینه ارائه تسهیلات با محدودیت‌های فراوانی روبه‌رو کرده است (سهرابی و همکاران، ۱۳۹۵).

روش‌ها و تکنیک‌های بسیاری در زمینه کمک به مدیریت منابع، توسط محققین به‌کارگرفته شده است. به عنوان مثال رتبه‌بندی اعتباری، از جمله این تکنیک‌ها به شمار می‌رود (علی‌حیدری بیوکی و همکاران، ۱۳۹۴). هر چند رتبه‌بندی اعتباری شرکت‌های متقاضی تسهیلات بانکی از جمله مسایلی است که با توجه به گروه‌های متنوع متقاضی تسهیلات از بخش‌های مختلف اقتصادی، منجر به افزایش پیچیدگی آن شده است (chi, 2012). اما سنجش اعتبار به معنی برآورد و ارزیابی توان بازپرداخت متقاضیان تسهیلات مالی و احتمال نپرداختن اعتبارات دریافتی از طرف دریافت‌کنندگان می‌باشد (hens et al, 2012). و این یکی از مهمترین عوامل موثر در تضمین مصرف بهینه تسهیلات بانکی در محل مورد نظر می‌باشد. بنابراین اعتبار سنجی دقیق و درست دریافت‌کنندگان تسهیلات نقش مهمی در مدیریت اثربخش تسهیلات اعطایی ایفا می‌کند زیرا یکی از مهمترین ریسک‌هایی که نظام بانکی با آن مواجه است ریسک اعتباری است. بانک‌ها واسطه وجوه بوده و سپرده‌ها را از سپرده‌گذاران جمع‌آوری نموده و آن را در اختیار مصرف‌کنندگان قرار می‌دهند. احتمال عدم بازپرداخت تسهیلات توسط تسهیلات‌گیرنده، بانک را در معرض ریسک اعتباری قرار می‌دهد. بانک‌ها هر چه اطلاعات بیشتری از گیرندگان تسهیلات داشته باشند و ارزیابی اعتباری دقیق‌تری از مشتری به عمل آورند و در کنارش وثایق مناسب و متناسب از وی اخذ نمایند، احتمال عدم بازپرداخت تسهیلات و به تبع آن ریسک اعتباری خود را کاهش خواهند داد (ابریشمی و همکاران، ۱۳۹۹).

علاوه بر آن، در قراردادهای تسهیلاتی که به منزله اسناد رسمی در نظر گرفته می‌شوند، شفاف‌نبودن صورت و معانی متن این قراردادها، سبب ایجاد مطالبات معوق بانکی و صدور کیفرخواست‌های مختلف خواهد شد. از آنجا که متن قراردادهای تسهیلات از طرف کارشناسان مسئول بانک تنظیم می‌شوند، لازم است به گونه‌ای تنظیم و نگارش شوند که تضمین‌کننده منافع بانک و بازگشت سرمایه باشند. بنابراین انتظار می‌رود نگارش متن قراردادهای به گونه‌ای باشد که سرپیچی از مفاد آنها به وسیله طرف تسهیلات‌گیرنده، جرم به شمار آید (حاتمی و همکاران، ۱۴۰۰).

نصیری و دارابی (۱۳۹۸) اظهار نمودند متقاضیان تسهیلات برای تأمین نیازهای خرد و کلان به نهادهای تأمین مالی رجوع می‌کنند و پس از طی کردن فرآیند اداری، تسهیلات موردنظر خود را دریافت می‌کنند. اما به طور معمول این افراد توجهی به نوع قرارداد، ماهیت، احکام و کارکردهای ویژه آن ندارند. برای بررسی هزینه تسهیلات در سطح بنگاه، باید توجه کرد که آن بنگاه از چه بانک یا بانک‌هایی تسهیلات می‌گیرد و به طور کلی، نوع رابطه با بانک‌ها (بلندمدت یا کوتاه‌مدت)، ترکیب

1 . Helper, S., et al.

2 . Caballero, S., et al.

بانک‌ها (متمرکز بر یک بانک یا تعداد زیادی از بانک‌ها) و وضعیت سلامت بانک‌های اعتباردهنده متغیرهای مهمی هستند (ابراهیمی، مدنی زاده و محمودزاده، ۱۳۹۷). همچنین از آنجایی که مالکیت تعدادی از بانک‌ها دولتی می‌باشد، هارفورد^۱ و همکاران (۲۰۱۴) معتقدند اصلاحات نظام تامین تسهیلات، زمانی به نتیجه خواهد رسید که یک عزم دولتی و حکومتی ایجاد شود و دولت به جای سیاست‌گذاری کوتاه‌مدت برای جلب افکار عمومی، آینده‌نگری کند.

۳. پیشینه پژوهش

نیک قلب و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان طراحی مدل حاکمیت شرکتی برای نظارت اثربخش بر تسهیلات اعطایی بانکها، با روش کیفی در بانک ملی به صورت مصاحبه نیمه ساختارمند با دوازده نفر از خبرگان با استفاده از روش تحلیل مضمون، پنجاه مضمون فرعی، بیست و یک مضمون سازماندهی شده و ده مضمون فراگیر شناسایی نمودند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بکارگیری این مدل به بانک ملی کمک خواهد کرد تا با شناسایی دقیق مفاهیم حاکمیت شرکتی مرتبط با تسهیلات بانکی، نظارت اثربخشی بر پرداخت تسهیلات انجام دهند.

مرتضوی و شکرخواه (۱۴۰۱) تحقیقی با هدف بررسی کارکرد اثربخش نظام کنترل‌های داخلی در بانک‌ها و شناسایی نقاط ضعف آن در ایران انجام دادند. در این تحقیق، با توجه به پیامدهایی که ضعف‌های نظام کنترل‌های داخلی می‌تواند برای نظام بانکی کشور داشته باشد، ضعف‌های نظام کنترل‌های داخلی بانک‌های ایران شناسایی شدند. پژوهشگران با انجام مصاحبه با خبرگان، ضعف‌های دیگر نظام کنترل‌های داخلی بانک‌ها استخراج و در نهایت، با نظر خبرگان، در مجموع ۶۴ ضعف شناسایی و در ادامه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، ۶۰ مورد از ضعف‌های شناسایی شده، مورد اجماع عمومی گروه دلفی قرار گرفت. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به شناخت وضعیت کنونی و برنامه‌ریزی به‌منظور مرتفع کردن ضعف‌های موجود در نظام کنترل‌های داخلی بانک‌های ایران و اثربخشی بیشتر فرایند اعطای تسهیلات بانکی کمک کند.

حاتمی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان واکاوی مشخصه‌های سبک شناختی متن قراردادهای تسهیلات بانکی؛ به واکاوی سبک شناختی متن قراردادهای تسهیلاتی مرابحه، جُعّاله، مشارکت مدنی و فروش اقساطی بر مبنای مؤلفه‌های واژگانی، نحوی و گفتمانی پرداخته‌اند. یافته‌های به دست آمده نشان می‌دهد در متن قراردادهای تسهیلات ارزی فروش اقساطی و مشارکت مدنی تعداد جمله‌های خبری و جمله‌های طولانی بیشتر از قراردادهای تسهیلات ریالی مرابحه و جعّاله است. همچنین، یافته‌های به دست آمده بیانگر آن است عناصر ربطی سبب طولانی شدن جمله‌های متن قراردادها شده و با ایجاد فاصله زیاد بین ضمائر با مراجع، سبب عدم درک درست معانی و پیام متن قرارداد از سوی تسهیلات‌گیرنده شده و در نهایت منجر به زیان تسهیلات‌گیرنده از جنبه حقوقی خواهند شد.

سهرابی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به منظور کاستن از مشکلات ارائه تسهیلات مناسب به مشتریان و طراحی سیستم توصیه‌گر تسهیلات بانکی با استفاده از داده‌های قبلی مربوط به تسهیلات ثبت شده در یک بانک منتخب و بزرگ کشور ایران، با دریافت داده‌های تسهیلات و اطلاعات حساب مشتری، گروه‌های مشتریان را در فرایند آموزش و اعتبارسنجی، قرار داده و بر مبنای آن، امکان پیش‌بینی شرایط مشتری برای دریافت تسهیلات آتی را فراهم می‌کند. سیستم طراحی شده توسط آنها به بانک‌ها کمک می‌کند تا با شناسایی انواع مشتریان تسهیلاتی خود، تصمیم‌های مرتبط با هر گروه را به منظور ایجاد حداکثر سود و کاهش هزینه‌های وصول مطالبات اتخاذ نمایند و رویکرد متناسبی را برای هر مشتری در پیش گیرند.

علی حیدری بیوکی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش با عنوان مدیریت تسهیلات اعتباری با استفاده از توسعه تحلیل پوششی داده‌ها، روش تحلیل پوششی داده‌ها را به گونه‌ای توسعه داده‌اند که بتوان با استفاده از آن، شرکت‌های متقاضی تسهیلات بانکی که در صنایع و صنایع مختلفی قرار گرفته‌اند را هم در بین صنایع (بخش‌های اقتصادی) و هم بین کل شرکت‌ها رتبه‌بندی نمود. آنها از یک مدل ریاضی به این صورت که شرکت‌های متقاضی تسهیلات از نظر مالی مورد مقایسه قرار گرفتند به طوری که عملکرد هر شرکت در مقایسه با شرکت‌های بخش اقتصادی خودش و هم در مقایسه با سایر شرکت‌ها مورد ارزیابی قرار

گرفتند. نتایج حاصل از اجرای روش پیشنهادی آنها نشان داد که مدل، قدرت بالایی در رتبه‌بندی واحدهای گروه‌بندی شده جهت دریافت تسهیلات دارد.

ایروانی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی دریافتند سیاستگذاران نظام بانکی، پنج معیار قابلیت اجرای صحیح، قابلیت نظارت از طرف بانک، هزینه‌های عملیاتی، توزیع عادلانه درآمد، روان و قابل فهم بودن قرارداد را برای اولویت بندی تسهیلات بانکی مهم ارزیابی نموده‌اند.

آراستی (۱۳۸۹) در پژوهشی در یکی از بانک‌های توسعه‌ای کشور ایران با استفاده از نظر خبرگان عوامل تاثیرگذار در موفقیت طرح‌های سرمایه‌گذاری را شناسایی و مدل کاملی شامل ویژگی‌های فرد (ویژگی‌های روانشناختی، مهارت‌ها، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی)، ویژگی‌های سازمان (سلامت مالی، سیستم‌های مدیریتی، سوابق و تجارب کاری، ترکیب سهامداران) و ویژگی‌های طرح (جذابیت مالی، جذابیت فنی، جذابیت اقتصادی) برای رتبه بندی متقاضیان تسهیلات بانکی ارائه نمودند. آزادی آرانی و همکاران (۱۳۸۳) در پژوهشی معیارهای شخص یا موسسه وام‌گیرنده، امکان‌پذیری فنی پروژه، مشخصات سازمان یا شرکت، تجزیه و تحلیل مالی و تجزیه و تحلیل اقتصادی را به عنوان معیارهای موثر در فرایند ارزیابی وام‌ها معرفی نمودند.

ژانگ و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان "حاکمیت ریسک داخلی و مقررات سرمایه خارجی که بر ریسک‌پذیری و عملکرد بانک تأثیر می‌گذارد: شواهدی از چین" رابطه بین مکانیسم‌های حاکمیت ریسک و عملکرد ریسک‌پذیری بانک را در ۴۴ بانک چینی بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۸ تجزیه و تحلیل کردند. محققان دریافتند حضور حمایت دولتی رفتارهای ریسک‌پذیر بیشتری را در بانک‌های تحت مطالعه باعث شده و در نتیجه اثربخشی این دسته از تسهیلات بانکی کمتر شده است. ماکسول^۱ (۲۰۱۴)، مهمترین دلایل انحراف تسهیلات اعطایی از اهداف تعیین‌شده را عدم آگاهی مشتریان از نوع تسهیلات، عدم پاسخگویی مناسب به نیازهای مشتریان، سوء استفاده و تخلف و فقدان سیستم نظارتی صحیح معرفی می‌کند.

موگوچیا^۲ (۲۰۱۲) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر نرخ‌های بهره انعطاف‌پذیر بر رشد تأمین مالی وام مسکن در کنیا، بر روی ۲۶ بانک تجاری و امور مالی در مسکن کنیا نشان داد، نرخ‌های بهره انعطاف‌پذیر توسط مؤسسات مالی تأثیر منفی بر تأمین مالی وام مسکن استفاده شده دارد. یافته‌ها نشان داد اگر بانک‌ها نرخ بهره ثابتی در نظر بگیرند، این امکان برای سرمایه‌گذاران وجود خواهد داشت که برای بازپرداخت مقدار قابل پیش‌بینی پول برنامه‌ریزی کنند و در نتیجه ثبات و سطح استقراض افزایش یابد.

بررسی ادبیات نظری و پیشینه تحقیق نشان می‌دهد متغیرها و شاخص‌های مشخص شده در جدول شماره ۱ می‌توانند در مدیریت اثربخش تسهیلات اعطایی توسط بانک‌ها، نقش مهمی داشته باشند.

جدول ۱: متغیرها و شاخص‌های موثر در مدیریت اثربخش تسهیلات اعطایی توسط بانک‌ها

منبع	شاخص‌ها	بعد اصلی	ردیف
(خان و همکاران ^۳ ، ۲۰۲۰)	تشکیل کمیته مستقل نظارت و ارزیابی طرح‌ها بجای ارزیابی فردی	راهکارهای نظارتی (نظارت بر صفر تا صد پرداخت و هزینه کرد تسهیلات)	۱
ابریشمی و همکاران، (۱۳۹۹)	فعال سازی موسسات و شرکت‌های رتبه بندی اعتباری		
تهرانی و همکاران (۱۳۹۲)	ارزیابی پروژه قبل از روند اعطای تسهیلات توسط کمیته نظارت (وجود طرح توجیهی مناسب)		
طاهرپور و همکاران (۱۳۹۸)، آراستی (۱۳۸۹)، تهرانی و همکاران (۱۳۹۲)، سارتوری و همکاران (۲۰۱۴)			
بانکر و فانک (۲۰۱۳) و هوکو و همکاران (۲۰۱۵) و (ایروانی و همکاران، ۱۳۹۱)	پیگیری مسیر مالی تسهیلات		

1. Maxwell

2. MUGUCHIA

3. Khan

ادامه جدول ۱: متغیرها و شاخص‌های موثر در مدیریت اثربخش تسهیلات اعطایی توسط بانک‌ها

رديف	بعد اصلي	شاخص‌ها	منبع
تعداد تسهیلات اعطایی (مشارکت در سود یا سرمایه‌گذاری)	راهکارهای	شراکت بانک در سود حاصل از تسهیلات	سالم ^۱ و همکاران (۲۰۲۱)
		شراکت بانک در سرمایه‌گذاری	سالم و همکاران (۲۰۲۱)
		شراکت با بومیان فعال در منطقه	ماکسول (۲۰۱۴)
راهکارهای درون سازمانی (اصلاح نظام بانکی)	راهکارهای	سرمایه‌گذاری دولت در ایجاد واحدهای صنعتی بزرگ و ایجاد خوشه‌های صنعتی	سون ^۲ و همکاران (۲۰۲۰)
		نرخ تسهیلات شناور و متغیر (برای مشتریان کم‌ریسک و پرریسک) مثلا مشتریانی که تسهیلات دریافتی را در جای دیگری هزینه کنند، به جای ۶ درصد، سود ۲۰ درصد پرداخت کنند.	مصاحبه با خبرگان
		ایجاد شفافیت و اطلاعات کافی از طریق توسعه سیستم اعتبارسنجی منسجم بانکی	ماکسول ^۳ (۲۰۱۴) و تهرانی و همکاران (۱۳۹۲)
		اصلاح نظام بانکی: فرایندها، نوع قراردادها، ماهیت، احکام و کارکردهای انعقاد صحیح و مشروع معامله	(حاتمی و همکاران، ۱۴۰۰)
		تنوع بخشی به ابزارها و روش‌های تأمین مالی	کوراس - مارتین ^۴ و همکاران، (۲۰۲۰)
		اختیار کافی به بانک‌ها در تسهیلات تکلیفی و اجباری	هارفورد ^۵ و همکاران (۲۰۱۴) و طاهرپور و همکاران (۱۳۹۸)

۴. روش پژوهش

تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از نظر اجرا و روش از نوع تحقیقات توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق حاضر در برگیرنده متخصصین امور بانکی و سرمایه‌گذاری، عمدتاً مدیران و کارشناسان بانک‌های فعال و سرمایه‌گذاران در منطقه مکران می‌باشند. با توجه به تخصصی بودن موضوع پژوهش، از روش نمونه‌گیری قضاوتی به منظور انتخاب نمونه استفاده شده است. با بررسی ادبیات نظری و پیشینه تحقیق همچنین با انجام مصاحبه‌های مقدماتی با تعدادی از متخصصین، سیزده راهکار در قالب سه راهکار اصلی مشارکتی، درون سازمانی و نظارتی شناسایی شدند. در نهایت با طراحی پرسشنامه مقایسه‌های زوجی، هر کدام از راهکارها و زیر شاخص‌های هر راهکار، توسط افراد نمونه مورد مقایسه قرار گرفته‌اند.

روش تعیین روایی در این پژوهش از نوع روایی منطقی و روایی محتوا است. روایی راهکارها با نظر تعدادی از اساتید دانشگاه و متخصصین و کارشناسان بانکی در قالب پنل دلفی مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش حاضر از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) ^۶ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است و در این روش نرخ ناسازگاری می‌تواند پایایی یا اعتبار آزمون را مشخص کند. نرخ ناسازگاری کلی تحقیق برابر ۰/۰۴ می‌باشد که کمتر از ۰/۱ بوده و لذا نتایج قابل اتکا می‌باشد. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به منظور تصمیم‌گیری و انتخاب یک گزینه از میان گزینه‌های مختلف با توجه به شاخص‌های تعیین شده توسط تصمیم‌گیرنده به کار می‌رود. در این روش، مسائل پیچیده را بر اساس آثار متقابلشان بررسی و آنها را به شکلی ساده تبدیل می‌کند و به حل آنها می‌پردازد (مهرگان، ۱۳۹۳). یکی از مهمترین مزایای روش سلسله مراتبی تعیین میزان ناسازگاری قضاوت‌های تصمیم‌گیرنده است. برای مثال اگر معیار A دو برابر B و معیار B سه برابر معیار C اهمیت داشته باشد، از دید یک فرد کاملاً منطقی باید اهمیت معیار A نسبت به معیار C، شش برابر باشد. اما از دید انسان‌ها که کاملاً منطقی نیستند ارزش‌گذاری اهمیت نسبی هر دو معیار نسبت به هم می‌تواند کاملاً براساس نظر تصمیم‌گیرنده تعیین شود. با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی می‌توان میزان سازگاری تصمیم‌گیران را محاسبه کرد و در صورت ناسازگار بودن تصمیم‌گیر، وی

1 . Salem

2 . Sun

3 . Maxwell

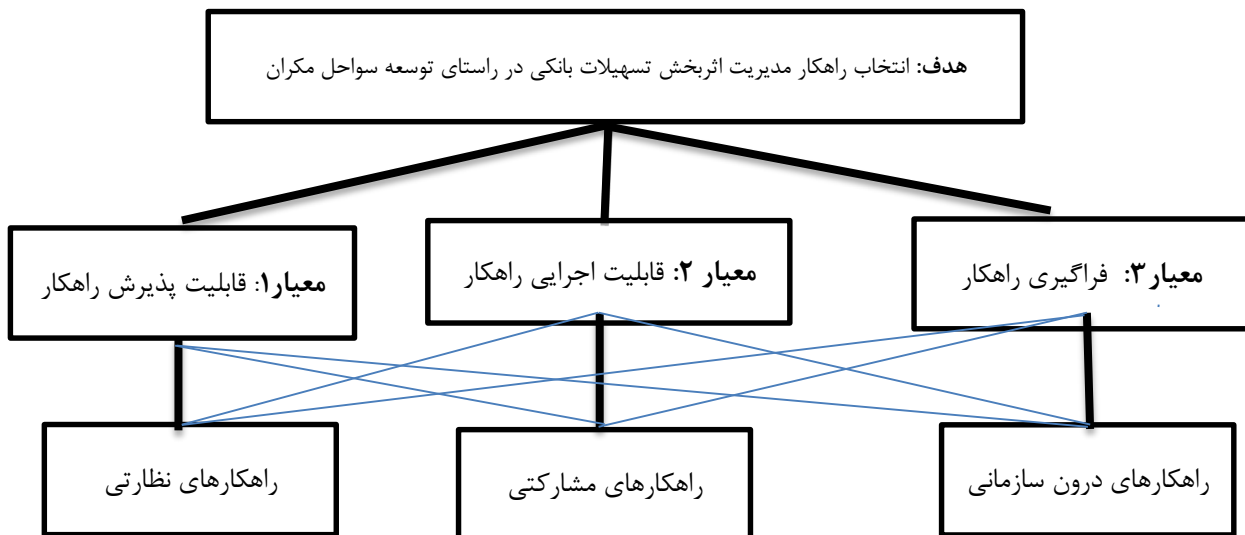
4 . Guerras-Martín

5 . Harford

6 . Analytical Hierarchy Process

را از فرایند انتخاب تصمیم نهایی حذف کرد. چنانچه این ضریب کوچک تر یا مساوی ۰/۱ باشد، سازگاری در قضاوت‌ها مورد قبول است، و گرنه باید در قضاوت‌ها تجدید نظر شود (قدسی پور، ۱۳۹۸). مدل مفهومی تحقیق حاضر بر اساس فرایند تحلیل سلسله مراتبی به شرح زیر می‌باشد (شکل شماره ۱):

- سطح اول: شامل هدف کلی از تصمیم‌گیری می‌باشد: انتخاب راهکار مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران
- سطح دوم: معیارهای کلی قرار دارند که تصمیم‌گیری بر اساس آنها صورت می‌گیرد:
 - الف) پذیرش راهکار: تا چه اندازه ای راهکار رضایت طرفین را تأمین می‌کند.
 - ب) قابلیت اجرای راهکار: این معیار بیان می‌کند که راهکار مورد نظر در عمل چقدر می‌تواند به شکل مناسبی اجرا شود و عملیاتی شود.
 - ج) فراگیری راهکار: این معیار بیان میکند که اگر راهکار مورد نظر اجرا شود اجرای آن بر روند اجرای راهکارهای دیگر چقدر تأثیر دارد و راهکار مورد نظر تا چه اندازه می‌تواند سیطره اهداف را تحت پوشش خود قرار دهند.
- سطح سوم: گزینه‌های تصمیم در این سطح مطرح می‌شوند:
 - ۱- راهکارهای نظارتی (نظارت بر صفر تا صد پرداخت و هزینه کرد تسهیلات)
 - تشکیل کمیته مستقل نظارت و ارزیابی طرح‌ها بجای ارزیابی فردی
 - فعال سازی موسسات و شرکت‌های رتبه بندی اعتباری
 - ارزیابی پروژه قبل از روند اعطای تسهیلات توسط کمیته نظارت (وجود طرح توجیهی مناسب)
 - پیگیری مسیر مالی تسهیلات
 - ۲- راهکارهای مشارکتی (مشارکت در سود یا سرمایه گذاری)
 - شراکت بانک در سود حاصل از تسهیلات
 - شراکت بانک در سرمایه گذاری
 - شراکت با بومیان فعال در منطقه
 - سرمایه گذاری دولت در ایجاد واحدهای صنعتی بزرگ و ایجاد خوشه‌های صنعتی
 - ۳- راهکارهای درون سازمانی (اصلاح نظام بانکی)
 - نرخ تسهیلات شناور و متغیر (برای مشتریان کم ریسک و پرریسک) مثلاً مشتریانی که تسهیلات دریافتی را در جای دیگری هزینه کنند، به جای ۶ درصد، سود ۲۰ درصد پرداخت کنند.
 - ایجاد شفافیت و اطلاعات کافی از طریق توسعه سیستم اعتبارسنجی منسجم بانکی
 - اصلاح نظام بانکی: فرایندها، نوع قراردادها، ماهیت، احکام و کارکردهای، انعقاد صحیح و مشروع معامله
 - تنوع بخشی به ابزارها و روش‌های تأمین مالی
 - اختیار کافی به بانک‌ها در تسهیلات تکلیفی و اجباری (منبع، یافته‌های تحقیق)

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

ماخذ: یافته‌های تحقیق

۵. یافته‌های پژوهش و بحث

داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه، با استفاده از تکنیک تحلیل سلسله‌مراتبی با بهره‌گیری از نسخه ۱۱ نرم‌افزار Expert Choice مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نمونه آماری شامل ده نفر از متخصصین امور بانکی عمدتاً مدیران بانکهای مستقر در شهرستان چابهار و ده نفر از سرمایه‌گذاران در حوزه شهرستان چابهار می‌باشند. ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان به شرح جدول شماره ۲ می‌باشند:

جدول ۲: ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان

ردیف	مدرک تحصیلی						سن					
	دپلم و فوق دپلم		کارشناسی		ارشد و دکتری		کمتر از ۳۰ سال	بین ۳۰ تا ۴۰ سال	بیش از ۴۰ سال			
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
متخصصین بانکی	۳	۳۰٪	۴	۴۰٪	۳	۳۰٪	۱	۱۰٪	۴	۴۰٪	۵	۵۰٪
سرمایه‌گذاران	۳	۳۰٪	۵	۵۰٪	۲	۲۰٪	۰	۰٪	۳	۳۰٪	۷	۷۰٪

ماخذ: یافته‌های پژوهش

درضمن ۸ نفر از سرمایه‌گذاران در زمان انجام تحقیق از تسهیلات بانکی استفاده نموده بودند و ۲ نفر استفاده ننموده بودند. با توجه به امتیاز دهی به مقایسه بین سه معیار، که عددی از ۱ تا ۹ اختیار می‌کند، با توجه به خروجی نرم‌افزار اکسپرت چویس، ماتریس مقایسات زوجی معیارهای اصلی به شرح جدول شماره ۳ بدست آمده است (نرخ ناسازگاری ۰/۰۱):

جدول ۳: اولویت‌بندی معیارهای اصلی

ردیف	نام معیار	ارزش وزنی	رتبه
۱	معیار قابلیت اجرایی	۰/۵۶۴	۱
۲	معیار فراگیری	۰/۲۶۷	۲
۳	معیار پذیرش	۰/۱۶۹	۳

ماخذ: یافته‌های پژوهش

همانگونه که جدول ۳ نشان می‌دهد، مشارکت‌کننده‌های تحقیق حاضر برای انتخاب راهکار مناسب مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران، قابلیت اجرایی راهکار را به عنوان مهمترین معیار با ارزش وزنی ۰/۵۶۴ و معیار پذیرش با ارزش وزنی ۰/۱۶۹ را به عنوان کم‌اهمیت‌ترین راهکار انتخاب نموده‌اند. جدول شماره ۴ شاخص‌های وزنی حاصل از مقایسه زوجی راهکارهای اصلی و شاخص‌های هر کدام از راهکارها نسبت به هم را نشان می‌دهد.

جدول ۴: ماتریس مقایسات زوجی

				مقایسات زوجی معیارهای اصلی نرخ ناسازگای ۰/۰۹			
	Nezarati	Moshareka	Darwonsazmani				
Nezarati		4.87481	4.44799				
Mosharekati			2.68624				
Darwonsazmani				Incon: 0.09			
				مقایسه راهکارها با در نظر گرفتن معیار پذیرش راهکار نرخ ناسازگای ۰/۰۹			
	Nezarati	Moshareka	Darwonsazmani				
Nezarati		4.87481	4.44799				
Mosharekati			2.68624				
Darwonsazmani				Incon: 0.09			
				مقایسات زوجی راهکارها بر اساس معیار فراگیری راهکار نرخ ناسازگای ۰/۰۹			
	Nezarati	Moshareka	Darwonsazmani				
Nezarati		3.29627	3.14866				
Mosharekati			2.56594				
Darwonsazmani				Incon: 0.09			
				مقایسات زوجی راهکارها بر اساس معیار قابلیت اجرایی راهکار نرخ ناسازگای ۰/۰۹			
	Nezarati	Moshareka	Darwonsazmani				
Nezarati		4.87481	4.44799				
Mosharekati			2.68624				
Darwonsazmani				Incon: 0.09			
				مقایسات زوجی زیرشاخص‌های راهکارهای مشارکتی نسبت به هم نرخ ناسازگای ۰/۰۷			
	E	F	G	H			
E			2.0	3.49827	4.21544		
F				3.80752	3.7235		
G						3.0	
H							Incon: 0.07
				مقایسات زوجی زیرشاخص‌های راهکارهای درون سازمانی نسبت به هم نرخ ناسازگای ۰/۰۷			
	I	J	K	L	M		
I			2.399	3.74936	4.79158	5.766	
J				4.541	4.2338	4.13313	
K					3.25197	2.867	
L							3.0414
M							Incon: 0.09
				مقایسات زوجی زیرشاخص‌های راهکارهای نظارتی نسبت به هم نرخ ناسازگای ۰/۰۹			
	A	B	C	D			
A			2.20623	2.32462	3.14315		
B				3.49114	2.75338		
C						2.70024	
D							Incon: 0.09

همانگونه که در جدول شماره ۴ مشخص می‌باشد نرخ ناسازگاری در تمام مقایسات زوجی کمتر از ۰/۱ بوده و لذا نتایج قابل اتکا می‌باشد (حبیبی و آفریدی، ۱۴۰۱). جدول شماره ۵ اولویت‌بندی نهایی راهکارهای اصلی مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی بر اساس سه معیار پذیرش راهکار، قابلیت اجرایی راهکار و فراگیری راهکار را نشان می‌دهد.

جدول ۵: اولویت‌بندی راهکارها بر اساس معیارهای سه‌گانه

ردیف	راهکارها	معیار پذیرش راهکار		معیار قابلیت اجرایی راهکار		معیار فراگیری راهکار		هر سه معیار
		رتبه	ارزش وزنی	رتبه	ارزش وزنی	رتبه	ارزش وزنی	
۱	مشارکتی	۱	۰/۷۰۳	۱	۰/۶۰۶	۱	۰/۵۷۱	۱
۲	درون سازمانی	۲	۰/۱۸۲	۲	۰/۳۰۳	۲	۰/۳۰۰	۲
۳	نظارتی	۳	۰/۱۱۴	۳	۰/۰۹۲	۳	۰/۱۲۹	۳

ماخذ: یافته‌های پژوهش

همانگونه که ملاحظه می‌شود برپایه هر سه معیار پذیرش، قابلیت اجرایی و فراگیری راهکار؛ راهکارهای مشارکتی (مشارکت در سود یا سرمایه‌گذاری) به ترتیب با ارزش وزنی ۰/۷۰۳، ۰/۶۰۶ و ۰/۵۷۱ ارجح‌ترین انتخاب در مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران می‌باشد. همچنین با توجه به مقایسه هر سه معیار با همدیگر، راهکارهای مشارکتی (مشارکت در سود یا سرمایه‌گذاری) با ارزش وزنی ۰/۶۱۰ ارجح‌ترین راهکار، بعد از آن راهکارهای درون‌سازمانی با ارزش وزنی ۰/۲۸۵ در رتبه دوم و راهکارهای نظارتی با ارزش وزنی ۰/۱۰۶ در رتبه سوم قرار می‌گیرند. در ضمن نرخ ناسازگاری کلی برابر ۰/۰۴ بدست آمده است که کمتر از ۰/۱ بوده و لذا نتایج قابل اتکا می‌باشد. همچنین جدول شماره ۶ اولویت‌بندی شاخص‌های هر راهکار اصلی نسبت به هم دسته‌های خود را نشان می‌دهد.

جدول ۶: اولویت‌بندی راهکارهای فرعی مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران نسبت به هم

دسته‌ها

رتبه	ارزش وزنی	راهکارهای فرعی	راهکار اصلی
۱	۰/۴۲۵	تشکیل کمیته مستقل نظارت و ارزیابی طرح‌ها بجای ارزیابی فردی	
۲	۰/۳۱۶	فعال سازی موسسات و شرکت های رتبه بندی اعتباری	راهکارهای نظارتی
۳	۰/۱۶۴	ارزیابی پروژه قبل از روند اعطای تسهیلات توسط کمیته نظارت (وجود طرح توجیهی مناسب)	
۴	۰/۰۹۶	پیگیری مسیر مالی تسهیلات	
۱	۰/۴۵۸	شراکت بانک در سود حاصل از تسهیلات	راهکارهای مشارکتی
۲	۰/۳۲۷	شراکت بانک در سرمایه گذاری	
۳	۰/۱۳۹	شراکت با بومیان فعال در منطقه	
۴	۰/۰۷۶	سرمایه گذاری دولت در ایجاد واحدهای صنعتی بزرگ و ایجاد خوشه های صنعتی	
۱	۰/۴۳۲	نرخ تسهیلات شناور و متغیر (برای مشتریان کم ریسک و پریسک) مثلاً مشتریانی که تسهیلات دریافتی را در جای دیگری هزینه کنند، به جای ۶ درصد، سود ۲۰ درصد پرداخت کنند	راهکارهای درون سازمانی
۲	۰/۳۰۳	ایجاد شفافیت و اطلاعات کافی از طریق توسعه سیستم اعتبارسنجی منسجم بانکی	
۳	۰/۱۳۴	اصلاح نظام بانکی: فرایندها، نوع قراردادها، ماهیت، احکام و کارکردها، انعقاد صحیح و مشروع معامله	
۴	۰/۰۸۱	تنوع بخشی به ابزارها و روش‌های تأمین مالی	
۵	۰/۰۵۰	اختیار کافی به بانک‌ها در تسهیلات تکلیفی و اجباری	

ماخذ: یافته‌های پژوهش

مطابق با یافته‌های این تحقیق و به عقیده بانکر و فانک (۲۰۱۳) و هوکو و همکاران (۲۰۱۵) نظام تسهیلات دهی باید به نحوی اصلاح گردد که بتواند رشد اقتصادی را که از آن انتظار می‌رود حمایت کند و با نظارت مستمر بر فرایندهای تسهیلات دهی، برای اصلاح خود اقدام کند. همچنین در صورتی که بانک‌ها، حق نظارت بر نحوه مصرف و برگشت وجوه را در طول مدت قرارداد برای خود داشته باشند، می‌توانند با استفاده از آن، به میزان قابل توجهی از بروز زیان‌های احتمالی جلوگیری نمایند (ایروانی و همکاران، ۱۳۹۱). از طرفی به دلیل حجم زیاد و گستردگی عملیات مربوط به اعطای تسهیلات، نظارت و کنترل در حد محدودی بوده و لذا امکان اینکه تسهیلات در کانال واقعی خود قرار نگیرد وجود دارد. همچنین طاهرپور و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند تسهیلات تکلیفی و اجباری در دو دهه اخیر، همراه با سیاست‌گذاری نامناسب و نظارت ناکافی باعث شدند حجم عمده‌ای از منابع بانک‌ها بی‌هدف مصرف و به تسهیلات معوق و غیرقابل پرداخت تبدیل شوند. بنابراین نظام تأمین مالی و تسهیلات دهی، باید این درس را برای آینده بگیرد که بر ادامه اعطای تسهیلات دستوری اصرار نرزد و اجازه دهد که مدیران این موسسات، بر فرایندهای بررسی، اعطا و مصرف تسهیلات نقش پررنگی داشته باشند.

همانگونه که یافته‌های این تحقیق و همچنین پژوهش ماکسول (۲۰۱۴) نشان می‌دهد، مهمترین دلایلی که موجب انحراف تسهیلات اعطایی بانک از اهداف تعیین شده می‌شود عبارتند از: عدم آگاهی مشتریان از نوع تسهیلات، عدم پاسخگویی مناسب به نیازهای مشتریان، سوءاستفاده، تخلف و فقدان سیستم نظارتی صحیح. بنابراین مسئولین محلی و ملی باید در

راستای فرهنگ‌سازی، آموزش و ایجاد مشوق‌های مناسب برای سرمایه‌گذاران محلی و غیربومی اقدامات مناسب را شناسایی و اجرا کنند. به عنوان مثال به منظور ماندگاری مبالغ تخصیص داده شده بابت طرح‌ها در منطقه، با توجه به اعتقادات مذهبی نسبت به تسهیلات بانکی، سازوکار مشارکت سرمایه‌گذاران بومی با سرمایه‌گذاران غیر بومی جهت دریافت تسهیلات بانکی طرح ریزی و اجرا گردد. هارفورد و همکاران (۲۰۱۴) معتقد هستند اصلاحات نظام تامین تسهیلات زمانی به نتیجه خواهد رسید که یک عزم دولتی و حکومتی ایجاد شود و دولت به جای سیاست گذاری کوتاه مدت برای جلب افکار عمومی، آینده نگری کند. بنابراین متولیان توسعه سواحل مکران، با رویکرد بلندمدت لازم است در ابتدا خوشه‌های کسب و کار را بر اساس پتانسیلها و نیازهای منطقه شناسایی و اولویت‌بندی کنند و سپس هم سرمایه‌گذاران و هم موسسات مالی و اعتباری مدیریت موثرتری برای ارائه طرح‌ها و تسهیلات خواهند داشت.

ایموقل (۲۰۱۴) بیان می‌کند که تسهیلات بانکی می‌تواند به سرمایه‌گذارهای موفق سوق پیدا کند و در نهایت در توسعه اقتصادی اثرگذار باشد. همچنین نتایج این پژوهش و یافته‌های مرادی و همکاران (۱۳۹۷) نشان می‌دهد اعتبارات و تسهیلات باید در دسترس سرمایه‌گذارانی قرار گیرد که ایده‌های درخشان دارند ولی فاقد سرمایه لازم برای اجرای ایده‌ها هستند. در اینصورت، تسهیلات در اختیار متقاضیانی قرار گیرد که دارای طرح‌هایی با بازدهی مناسب می‌باشند و از هدررفت منابع جلوگیری می‌شود. سوق دادن تسهیلات اعطایی به سمت طرح‌های دارای بازدهی مناسب و کارفرمایی در بخش صنعت باعث می‌شود کسب و کارهای تولیدی و صنعتی ایجاد شوند که فضای شغلی مناسبی را هم در منطقه فراهم می‌نمایند.

۶. نتیجه‌گیری

توسعه بازارهای مالی و افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر رشد اقتصادی است. در کشور ایران به دلیل نقایص و کمبودهای بازار سرمایه از یک طرف و وجود تحریم‌ها از طرف دیگر، امکان تامین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری از این دو طریق به سختی محقق می‌شود و به ناچار سیستم‌های بانکی و تسهیلات و اعتبارات اعطایی توسط آنها یکی از مهمترین راه‌ها برای تامین مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری می‌باشد. تجربیات نشان دهنده آن است که در برخی موارد دریافت کنندگان تسهیلات اعطایی از سیستم‌های بانکی، منابع دریافتی را در محل‌هایی غیر از آنچه که باید مصرف شود، استفاده نموده‌اند. این امر علاوه بر آنکه منجر به توقف پروژه‌های سرمایه‌گذاری و در نهایت کاهش شکوفایی اقتصادی می‌شود، بانک‌ها را نیز با چالش‌های جدی در مدیریت تسهیلات اعطایی مواجه خواهد نمود. سواحل مکران از شرق بندرعباس تا مرز ایران در جنوب غرب پاکستان کشیده شده است، این منطقه با دارا بودن ظرفیت‌های فراوان و موقعیت جغرافیایی ویژه از اهمیت بالایی برخوردار است. زیرا علاوه بر جاذبه‌های طبیعی بی نظیر، از نظر ژئوپلتیکی نیز منحصربه‌فرد است و مجاورت با مرزهای شبه‌قاره هند و دریای عمان از جنبه‌های مختلف سیاسی، نظامی، اقتصادی و... این منطقه را بیش از پیش ارزشمند کرده است به طوری که به عنوان گنج نهفته ایران شناخته می‌شود. بنابراین به زبان ساده‌تر توسعه سواحل مکران جدای از وضعیت زمانی امری حتمی است، یعنی فقط زمان وقوع آن نامشخص است شرایط خاص منطقه می‌تواند مسیر را هموارتر یا کندتر، کند. یکی از مهمترین راه‌های تامین مالی پروژه‌های توسعه سواحل مکران با توجه به آنچیزی که مطرح شد، تسهیلات اعطایی توسط سیستم بانکی خواهد بود تا این گنج نهفته، قابل دستیابی باشد. بنابراین علاوه بر مسایل کلان که باید راهکارهای مناسبی برای آن تدارک دید، با مدیریت موثر تسهیلات بانکی اعطایی به پروژه‌های توسعه سواحل مکران نظیر در اولویت قرار دادن ایده‌های شفاف، مشارکت با سرمایه‌گذاران بومی، حق نظارت و مشارکت بانک‌ها و ... می‌تواند گام مهمی در این راستا برداشت. به منظور پیاده‌سازی راهکارهای نظارتی، مشارکتی و درون سازمانی برای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران پیشنهادهای زیر ارائه می‌شوند:

با توجه به گستردگی سواحل مکران، و از طرف دیگر مبهم بودن طرح توسعه سواحل مکران برای خیلی از افراد بومی علاقمند به سرمایه‌گذاری در منطقه، لازم است ابتدا طرح آمایش سرزمینی منطقه توسط سازمان‌های بالا دستی به درستی انجام شود. سپس خوشه‌های صنعتی مختلفی که قرار است برای شکوفایی منطقه باید توسعه یابند، شناسایی و اولویت بندی شوند و اطلاعات آنها در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار داده شود. تا متقاضیان علاقمند در مشارکت توسعه سواحل مکران، بینش روشن و دقیقی نسبت به منطقه و سرمایه‌گذاری پیدا کنند.

آگاه‌سازی رسمی مردم محلی و ساکنین سواحل مکران، از شرکت‌ها و متقاضیان دریافت‌کننده تسهیلات، توسط نهادهای مرتبط و متولی می‌تواند نظارت اجتماعی و عمومی را نسبت به عملکرد شرکتها حساس‌تر کرده و آنها را به هزینه‌کرد تسهیلات دریافتی در محل مورد نظر بیشتر ترغیب نماید.

تشکیل کمیته مستقل نظارتی و ارزیابی تسهیلات اعطایی (متشکل از کارشناسان مالی و کسب و کار متشکل از سازمان‌های درگیر در توسعه سواحل مکران)، تا تسهیلات به صورت مرحله‌ای در اختیار طرح‌هایی با بازدهی مناسب قرار گیرد و متناسب با پیشرفت فیزیکی پرداخت تسهیلات ادامه یابد.

فرهنگ‌سازی و ایجاد مشوق‌های مناسب برای سرمایه‌گذاران محلی و بومی جهت مشارکت با سرمایه‌گذاران غیر بومی برای دریافت تسهیلات بانکی با توجه به شرایط مذهبی و اعتقاد نسبت به تسهیلات بانکی؛ به منظور ماندگاری مبالغ تخصیص داده شده بابت طرح‌ها در منطقه.

برنامه ریزی به منظور اصلاح نظام بانکی در فرایندها، نوع قراردادهای، ماهیت احکام و کارکردهای، انعقاد صحیح و مشروع معامله به گونه‌ای که سرمایه‌گذاران به مشارکت در سود یا مالکیت پروژه‌های توسعه سواحل مکران با بانک‌ها علامند شوند. مثلاً تهیه قراردادهای دارای شرایط برد، بین بانک و شرکت حقوقی تسهیلات‌گیرنده با در نظر گرفتن نرخ تسهیلات شناور و متغیر جهت تشویق یا جریمه دریافت‌کننده تسهیلات.

۷. حامیان پژوهش

این پژوهش حامی مالی و معنوی نداشته است.

۸. مشارکت نویسندگان

نویسندگان در تمام مراحل و بخشهای انجام شده سهم برابر داشته‌اند.

۹. تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی ندارند.

۱۰. تقدیر و تشکر

نویسندگان بدینوسیله از همه کسانی که به نوعی در انجام این پژوهش یاری رسانده‌اند قدردانی می‌نمایند.

منابع

- آبتین، عبدالعزیز. (۱۴۰۱). شناسایی ویژگی‌های فرهنگی - اجتماعی بومی موثر بر توسعه سواحل مکران، چهارمین همایش ملی توسعه سواحل مکران (با محوریت حکمرانی و تاکید بر دیپلماسی و اقتصاد دریامحور)، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- ابراهیمی، سجاد؛ مدنی زاده، سید علی؛ محمودزاده، امینه. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر هزینه مالی: مطالعه موردی بنگاه‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، *پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۲۳(۷۶)، صص. ۵۳-۸۴.
- ابریشمی، حمید؛ سبحانی، حسن؛ ماجد، وحید؛ آقالوی‌اغمیونی، اکرم. (۱۳۹۹). بررسی تاب‌آوری نظام بانکی با تمرکز بر رفتار مصرف‌کنندگان تسهیلات و شاخص‌های سلامت بانکی. *مطالعات رفتار مصرف‌کننده*، ۷(۲)، صص. ۱۷۲-۱۹۸.
- آراستی، زهرا. (۱۳۸۹). آرایه مدلی از عوامل تاثیرگذار در موفقیت طرح‌های سرمایه‌گذاری کارآفرینان متقاضی تسهیلات بانکی. *پژوهشنامه اقتصادی* (ویژه نامه بازار سرمایه)، ۷، صص: ۷۳-۹۲.
- آزادی‌مقدم‌آرانی، عباس؛ امین‌ناصری، محمدرضا؛ و قدسی‌پور، سیدحسن. (۱۳۸۵). مدل ارزیابی وام‌های بانکی با استفاده از تکنیک AHP. *نشریه بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت تولید (فارسی)* (نشریه بین‌المللی علوم مهندسی)، ۱۷(۶)، صص. ۳۷-۴۷.
- اسلامی بیدگلی، غلامرضا؛ مظاهری، طهماسب. (۱۳۸۸). بررسی نظریه‌های توازی ایستا و سلسله‌مراتبی در تبیین ساختار سرمایه شرکت‌ها در بورس و اوراق بهادار تهران. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی (تحقیقات حسابداری)*، ۱(۳)، صص. ۴-۲۱.

- آل احمد، سید مهرداد؛ برزگر، عبدالرحمن؛ منفرد، هاشم؛ پروانه، ابوالفضل. (۱۳۹۱). سواحل مکران دروازه‌ای به اقیانوس‌ها، اولین همایش سواحل مکران و اقتدار دریایی جمهوری اسلامی ایران. چاپ اول، تهران: دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نداجا، موسسه مطالعات و پژوهش خورشید مهرگان لیان.
- ایروانی، محمدجواد؛ غزالی، امین؛ و غزالی، علی. (۱۳۹۱). اولویت‌بندی تسهیلات بانکی مبتنی بر عقود اسلامی با رویکرد سیاست‌گذاری. تحقیقات مالی اسلامی، ۲۱ (پیاپی ۲)، صص. ۱۶۱-۱۹۳.
- برزگر، عبدالرحمن. (۱۳۹۳). سواحل مکران و اقتدار دریایی، کلید توسعه دریا محور جمهوری اسلامی ایران. تهران: دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نداجا.
- ترابی، سیدمیثم؛ و آذرکیش، محسن. (۱۳۹۷). مزیت‌ها، قابلیت‌ها، ظرفیت و مشوق‌های سرمایه‌گذاری در سواحل مکران (چابهار و کنارک). تهران: صالحیان.
- تهرانی، رضا؛ محمدی، محسن؛ رحیمی، امیرمحمد، (۱۳۹۲). نظام سنجش اعتبار و جایگاه آن در بهبود نظام تامین مالی، ششمین کنفرانس توسعه نظام تامین مالی در ایران، تهران.
- حبیبی، آر؛ آفریدی، صنم. (۱۴۰۱). تصمیم‌گیری چندشاخصه، تهران: انتشارات نارون.
- حاتمی، پدram؛ رهبر، بهزاد؛ آقاگل زاده، فردوس؛ اروجی، محمدرضا. (۱۴۰۰). واکاوی مشخصه‌های سبک شناختی متن قراردادهای تسهیلات بانکی. زبان پژوهی (علوم انسانی)، ۱۳ (۴۱)، صص. ۲۴۹-۲۷۰.
- سلیمی‌فر مصطفی؛ قوی، مسعود. (۱۳۸۱). تسهیلات بانک‌ها و سرمایه‌گذاری خصوصی در ایران، پژوهش‌های اقتصادی ایران، ۴ (۱۳)، صص. ۱۳۵-۱۷۰.
- سهرابی، بابک؛ ربیسی‌وانانی، ایمان؛ زارع‌میرک‌آباد، فائزه. (۱۳۹۵). طراحی سیستم توصیه‌گر به منظور بهینه‌سازی و مدیریت تسهیلات بانکی بر مبنای الگوریتم‌های خوشه‌بندی و طبقه‌بندی تسهیلات. پژوهش‌های نوین در تصمیم‌گیری، ۲۱ (۲)، صص. ۵۳-۷۶.
- سیدنورانی، سیدمحمدرضا؛ خادم‌علیزاده، امیر؛ رضوانی سیدعلی. (۱۳۹۶). طراحی شاخص ترکیبی بانکداری اسلامی در ایران، اقتصاد اسلامی، ۶۸، صص. ۱۱۹-۱۵۱.
- صدرنیا، حسن؛ رنجبرحیدری، وحید. (۱۳۹۸). شورای توسعه سواحل مکران، الزامات و رویکردها، امنیت بین‌المللی، ۹، ۹۵.
- طاهرپور، جواد؛ محمدی، تیمور؛ فردی کلهرودی، رضا. (۱۳۹۸). تأثیر توزیع تسهیلات بانکی بر رشد اقتصادی ایران؛ با تأکید بر عقود مشارکتی و مبادله‌ای، مطالعات اقتصاد، ۱۲ (۱)، صص. ۱۷۶-۱۵۱.
- عبادی، روح‌الله؛ گل محمدی، طیبه. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط ساختار تامین مالی اقتصاد و بازار سرمایه، اقتصاد و بانکداری اسلامی، ۸ (۲۷)، صص. ۲۷-۴۵.
- علی‌حیدری‌بیوکی طاهره؛ خادمی‌زارع حسن؛ حسینی‌نسب، حسن. (۱۳۹۴). مدیریت تسهیلات اعتباری با استفاده از توسعه تحلیل پوششی داده‌ها، پژوهش‌های عمومی مدیریت، ۸ (۳۰)، صص. ۵۳-۷۴.
- فتحی آقابابا، محسن؛ عزیزی، خسرو؛ محمودزاده، محمود. (۱۳۹۹). بررسی آثار تسهیلات بانکی بر رشد اقتصادی (رهیافت حالت پایدار)، پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۲۸ (۹۴)، صص. ۴۲۷-۴۵۶.
- قدسی پور، حسن، (۱۳۹۸). فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی، انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تهران، چاپ سیزدهم.
- مرادی، ابراهیم؛ غفاری‌اسمعیلی، سیدمرتضی؛ احمدی، آر. (۱۳۹۷). تأثیر رشد تسهیلات بانکی بر رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری در ایران. پژوهش‌های پولی و بانکی، ۱۱ (۳۵)، صص. ۱-۲۴.
- مرتضوی، سیدمرتضی؛ شکرخواه، جواد. (۱۴۰۱). شناسایی ضعف‌های نظام کنترل‌های داخلی بانک‌های ایران. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۴ (۱)، صص. ۸۱-۱۰۸.
- نامی، محمدحسن؛ محمدپور، علی. (۱۳۹۰). جغرافیای سیاسی و نظام حقوقی آب‌های ایران (خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر)، تهران: سپهر.
- نصیری، زهرا؛ دارابی، رویا. (۱۳۹۸). نقش دسترسی به تسهیلات بانکی در مدیریت سرمایه‌درگردش شرکتی، حسابداری مدیریت، ۱۲ (۴۰)، صص. ۲۹-۴۵.
- نیک‌قلب، هادی؛ صیاد شیرکش، سعید؛ حق‌شناس کاشانی، فریده. (۱۴۰۳). طراحی مدل حاکمیت شرکتی در نظارت اثربخش بر تسهیلات اعطایی بانک ملی، مطالعات مدیریت راهبردی، ۱۵ (۵۷)، صص. ۲۷۹-۲۹۸.
- یاراحمدی، محمد. (۱۳۹۶). مبانی ساختار سرمایه (تامین مالی مقدماتی در شرکت‌ها)، چاپ دوم، مشهد.
- Caballero, S., Garcia, P., Martinez, P. (2013). Working capital management, corporate performance, and financial constraints. *Journal of Business Research*, 332-338.

- Chi B.W., Hs C.C., (2012) A hybrid approach to integrate genetic algorithm into dual scoring model in enhancing the performance of credit scoring model, *Expert Systems with Applications*, 39(3), 2650-2661
- Guerras-Martín, L. Á., Ronda-Pupo, G. A., Zúñiga-Vicente, J. Á., & Benito-Osorio, D. (2020). Half a century of research on corporate diversification: A new comprehensive framework. *Journal of Business Research*, 114, 124-141.
- Harford, J., Sandy, L & ,Maxwell, W. F. (2014). Refinancing risk and cash holdings. *Journal of Finance*, 69, 975-1012.
- Helper, S., Nicholson, J & ,Noonan, R. (2014). The Economic Benefits of Reducing Supplier Working Capital Costs, U.S. Department of Commerce.Economics and Statistics Administration.
- Hens A.B., Tiwar M.K., (2012) Computational time reduction for credit scoring: An integrated approach based on support vector machine and stratified sampling method, *Expert Systems with Applications*, In Press, Uncorrected Proof, Available online 3 January.
- Ho Koo, J, Song, S & ,Paik, T. (2015). Earnings Management and Cost Stickiness. *Accounting Science and Technology Letter*. 84, 40-44.
- Imoughele, L. E & ,Ismaila, M. (2014) the impact of commercial bank credit on the growth of small and medium scale enterprises: An econometric evidence from Nigeria (1986 - 2012), *Journal of educational policy and entrepreneurial research*. 1(2).
- Khan, H. Z., Bose, S., & Johns, R. (2020). Regulatory influences on CSR practices within banks in an emerging economy: do banks merely comply?. *Critical Perspectives on Accounting*, 71, 102096.
- Muguchia, L., (2012) Effect Of Flexible Interest Rates On The Growth Of Mortgage Financing In Kenya, A Research Project Submitted In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Award Of The Degree Of Masters Of Business Administration, School Of Business, University Of Nairobi.
- Salem, R., Usman, M., & Ezeani, E. (2021). Loan loss provisions and audit quality: Evidence from MENA Islamic and conventional banks. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 79, 345-359.
- Sartori, D., Catalano, G., Genco, M., Pancotti, C., Sirtori, E., Vignetti, S., & Bo, C. (2014). Guide to cost-benefit analysis of investment projects. *Economic appraisal tool for cohesion policy*, 2014-2020.
- Sun, Y., Ma, A., Su, H., Su, S., Chen, F., Wang, W., & Weng, M. (2020). Does the establishment of development zones really improve industrial land use efficiency? Implications for China's high-quality development policy. *Land Use Policy*, 90, 104265.
- Zhang, X., Li, F., & Ortiz, J. (2021). Internal risk governance and external capital regulation affecting bank risk-taking and performance: Evidence from PR China. *International Review of Economics & Finance*, 74, 276-292.

Refernses:

- Abrishmi, H., Sobhani, H., Majed, V., Aghalvi Aghamouni, A. (2019). Investigating the resilience of the banking system by focusing on the behavior of consumers of facilities and banking health indicators. *Consumer Behavior Studies*, 7(2), 172-198. [In Persian]
- Abtin, A.A. (2023). Identifying local socio-cultural characteristics affecting the development of Makran coasts, the fourth national conference on the development of Makran coasts (with a focus on governance and emphasis on sea-oriented diplomacy and economy). [In Persian]
- Al Ahmad, S.M., Barzegar, A.R., Monfared, H., Parvaneh, A. (2012). Makran coasts are a gateway to the oceans: special issue of the first conference of Makran coasts and maritime authority of the Islamic Republic of Iran. First edition, Tehran: Nadaja Theoretical Research and Strategic Studies Office, Khurshid Mehrgan Lian Studies and Research Institute. [In Persian]
- Ali Heydari Bayuki, T., Khademi Zare, H., Hosseini Nasab, H., (2014), Management of credit facilities using the development of data envelopment analysis, *General Management Research*, Volume 8, Number 30, Page: 53-74. [In Persian]
- Arasti, Z. (2010). Presenting a model of influencing factors in the success of investment projects of entrepreneurs applying for bank facilities. *Economic Research Journal (special issue of capital market)*, 7, 73-92. [In Persian]
- Azadi Arani, A., Amin Naseri, M.R., Qudsipour, S.H. (2004). Bank loan evaluation model using AHP technique, International Industrial Engineering Conference. [In Persian]
- Banker, R & ,Fang, S. (2013). Loan Financing and Real Cost Management. Available at www.ssrn.com. [In Persian]
- Barzegar, A.R. (2013). *Makran coasts and maritime authority, the key to the sea-oriented development of the Islamic Republic of Iran*. Tehran: Nadaja Office of Theoretical Research and Strategic Studies. [In Persian]
- Caballero, S., Garcia, P., Martinez, P. (2013). Working capital management, corporate performance, and financial constraints. *Journal of Business Research*, 332-338.
- Chi B.W., Hs C.C., (2012) A hybrid approach to integrate genetic algorithm into dual scoring model in enhancing the performance of credit scoring model, *Expert Systems with Applications*, 39(3), 2650-2661

- Guerras-Martín, L. Á., Ronda-Pupo, G. A., Zúñiga-Vicente, J. Á., & Benito-Osorio, D. (2020). Half a century of research on corporate diversification: A new comprehensive framework. *Journal of Business Research*, 114, 124-141.
- Harford, J., Sandy, L & Maxwell, W. F. (2014). Refinancing risk and cash holdings. *Journal of Finance*, 69, 975-1012.
- Helper, S., Nicholson, J & Noonan, R. (2014). The Economic Benefits of Reducing Supplier Working Capital Costs, U.S. Department of Commerce. Economics and Statistics Administration.
- Hens A.B., Tiwar M.K., (2012) Computational time reduction for credit scoring: An integrated approach based on support vector machine and stratified sampling method, *Expert Systems with Applications*, In Press, Uncorrected Proof, Available online 3 January.
- Ho Koo, J, Song, S & Paik, T. (2015). Earnings Management and Cost Stickiness. *Accounting Science and Technology Letter*. 84, 40-44.
- Imoughele, L. E & Ismaila, M. (2014) the impact of commercial bank credit on the growth of small and medium scale enterprises: An econometric evidence from Nigeria (1986 - 2012), *Journal of educational policy and entrepreneurial research*. 1(2).
- Khan, H. Z., Bose, S., & Johns, R. (2020). Regulatory influences on CSR practices within banks in an emerging economy: do banks merely comply?. *Critical Perspectives on Accounting*, 71, 102096.
- Moradi, I., Ghafari Ismaili, S.M., Ahmadi, A. (2017). The effect of the growth of banking facilities on economic growth and investment in Iran. *Monetary and Banking Research*, 11(35): 1-24. [In Persian]
- Muguchia, L., (2012) Effect Of Flexible Interest Rates On The Growth Of Mortgage Financing In Kenya, A Research Project Submitted In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Award Of The Degree Of Masters Of Business Administration, School Of Business, University Of Nairobi.
- Nami, M.H., Mohammadpour, A. (2010). Political geography and legal system of Iranian waters (Persian Gulf, Oman Sea and Caspian Sea), Tehran: Sohra Publishing House. [In Persian]
- Nasiri, Z., Darabi, R. (2018). The role of access to banking facilities in corporate working capital management. *Management Accounting*, 12(40), 29-45. [In Persian]
- Nik Qalb, H., Sayad Shirkash, S., Haqshenas Kashani, F., (2023). Designing a corporate governance model for effective supervision of bank lending facilities, *Strategic Management Studies Quarterly*. doi: 10.22034/smsj.2023.370074.1751 [In Persian]
- Qudsiপুর, H., (2018), Hierarchical Analysis Process, Amirkabir University of Technology Publications, Tehran, 13th edition. [In Persian]
- Sadrnia, H., Ranjbarhydari, V. (2018). Makran Coastal Development Council, Requirements and Approaches, *International Security Journal*, 9,95. [In Persian]
- Salem, R., Usman, M., & Ezeani, E. (2021). Loan loss provisions and audit quality: Evidence from MENA Islamic and conventional banks. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 79, 345-359.
- Salimi Far M., Qavi M. (2002). Bank facilities and private investment in Iran, *Iran Economic Research*, Volume 4, Number 13, 135-170. [In Persian]
- Sartori, D., Catalano, G., Genco, M., Pancotti, C., Sirtori, E., Vignetti, S., & Bo, C. (2014). Guide to cost-benefit analysis of investment projects. *Economic appraisal tool for cohesion policy*, 2014-2020.
- Seyed Noorani, S.M.R., Khadim Alizadeh, A., Rizvani, S.A.(2016). Designing a composite index of Islamic banking in Iran, *Islamic Economics Quarterly*. 68, 119-151. [In Persian]
- Sohrabi, B., Raisi Vanani, I., Zare Mirkabad, F. (2015). Designing a recommender system in order to optimize and manage banking facilities based on clustering and classification algorithms. *New Researches in Decision Making*, 1(2), 53-76. [In Persian]
- Sun, Y., Ma, A., Su, H., Su, S., Chen, F., Wang, W., & Weng, M. (2020). Does the establishment of development zones really improve industrial land use efficiency? Implications for China's high-quality development policy. *Land Use Policy*, 90, 104265.
- Tahrپور, J., Mohammadi, T., Fardi Kalhorodi, R. (2018). The effect of the distribution of banking facilities on Iran's economic growth; With an emphasis on partnership and exchange contracts, *Economic Studies*, 12(1): 151-176. [In Persian]
- Tehrani, R., Mohammadi, M., Rahimi, A.M., (2012), credit rating system and its place in improving the financing system, the 6th conference on the development of the financing system in Iran, Tehran, <https://civilica.com/doc/293443>. [In Persian]
- Torabi, S.M., Azarkish, M. (2017). Advantages, capabilities, capacity and investment incentives in Makran beaches (Chabahar and Kanarak). Tehran: Salehian. [In Persian]
- YarAhmadi, M. (2016). Basics of capital structure (preliminary financing in companies). Second edition, Mashhad. [In Persian]
- Zhang, X., Li, F., & Ortiz, J. (2021). Internal risk governance and external capital regulation affecting bank risk-taking and performance: Evidence from PR China. *International Review of Economics & Finance*, 74, 276-292.

نحوه استناد به این مقاله:

شکوری‌راد، محمد؛ آبتین، عبدالعزیز و حسین‌بر، محمداسلم (۱۴۰۳). شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای مدیریت اثربخش تسهیلات بانکی در راستای توسعه سواحل مکران. *مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی*، ۵(۳)، ۷۷-۹۳.

DOI: 10.22124/GSCAJ.2024.25447.1268

Copyrights:

Copyright for this article are retained by the author(s), with publication rights granted to *Geographical studies of Coastal Areas Journal*. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

